

Desať vecí, ktoré (pravdepodobne) neviete o španielskej občianskej vojne, 2. časť

Andrzej Solak

11. augusta 2021 ✚ *História*

dokončenie I. časti

6. Rekonkvista

Bol to stret medzi „dvoma Španielskami“, dvoma svetonázormi a dvoma civilizáciami. Básnik José Maria Pemán nazval Francovo povstanie „*novou rekonkvistou*“. Volal: „*Dvadsať storočí kresťanskej civilizácie je za nami!*“

Milície karlistov (*requetes*) bojujúce v radoch povstalcov išli do boja pod štandardou Najsvätejšieho Srdca Ježišovho a s piesňou *Za Boha, za vlasť a za kráľa*. Sám generál Franco sa denne zúčastňoval sv. omše a takmer každý deň sa modlil ruženec.

1. júla 1937 španielski biskupi v *Kolektívnom liste* povstalcov plne podporili. Predtým to urobili jednotlivci viacerí biskupi, ktorí povstanie nazvali „*krížovou výpravou na obranu kresťanskej civilizácie*“. Treba však zdôrazniť, že skôr, než ktorýkoľvek hierarcha podporil vystúpenie frankistov, španielska Cirkev bola už niekoľko rokov prenasledovaná štátnymi úradmi aj ľavicovými militantmi.

7. Intervencie

Na pomoc „červeným“ republikánom prišlo viac ako 2-tisíc sovietskych vojenských odborníkov a 35-tisíc dobrovoľníkov z celého sveta – komunisti, trockisti, anarchisti a socialisti. Povstalcov zasa podporilo Taliansko vyslaním 75-tisíc vojakov, ako aj Nemecko (16-tisíc). Znamená to, že povstalci boli „fašisti“?

Intervenčné veľmoci sa riadili svojimi bezprostrednými záujmami. V Španielsku sovietska a nemecká armáda bojovala na opačných stranách, aby za necelých šesť mesiacov po skončení vojny napadli Poľsko.

K povstaleckej armáde sa pripojili aj tisíce dobrovoľníkov z katolíckych krajín, pretože cítili solidaritu so svojimi prenasledovanými bratmi vo viere. Boli medzi nimi o. i. Portugalci, Íri, Francúzi, Argentínčania, Kubánci, Belgičania a tiež desiatky Poliakov. Prišli aj ruskí emigranti, ktorí predtým na vlastnej koži poznali „dobrodennia“ komunizmu a chceli Španielsko zachrániť pred podobným osudom.

Najväčšiu skupinu cudzincov (78-tisíc osôb) tvorili dobrovoľníci z Maroka, ktoré bolo v tom čase španielskym protektorátom. Podporili katolícku krížovú výpravu, keď veľký vezír Tetuanu, Sidi Ahmed El Ganmia vyzval na svätú vojnu proti laickej republike.

Generál Franco

8. Baskovia

Podľa jedného z najpopulárnejších mýtov občianskej vojny sa celá spoločnosť v Baskicku pridala k boju republikánskej vlády proti frankistom. V skutočnosti aj tam došlo k dramatickým štiepeniam. Provincie Navarra a Alava, v ktorých dominovali karlisti (národní monarchisti), podporovali povstalcov. Na stranu republiky sa pridali provincie Viscaya a Guipuzcoa, kde boli silné Baskická nacionalistická strana (baskicky *Euzko Alderdi Jeltzalea* – EAJ, španielsky *Partido Nacionalista Vasco* – PNV) a socialisti.

Republikánska vláda v Madride lákala Baskov sľubom autonómie výmenou za bezpodmienečnú lojalitu a vedenie PNV s týmto návrhom súhlasilo. To sťažilo situáciu katolíkov spätých s autonomistami a postavilo ich do nejednoznačného postavenia, pretože odvtedy akoby legitimizovali krvavého antikatólického despota. Je pravda, že v provinciách, v ktorých vládlo PNV, mohla Cirkev slobodne fungovať (v porovnaní s ostatnými provinciami krajiny) a revolučný teror tam bol oveľa miernejší. Napriek tomu dochádzalo aj tam ku krvavým masakrom (napríklad vo väznici v Bilbau, kde bolo v októbri 1936 zastrelených 50 väzňov vrátane 15 duchovných a o tri mesiace neskôr bolo usmrtených ďalších 224 „nepriateľov ľudu“).

Počas vojny v Baskicku došlo v meste Guernika k známemu incidentu. Nemecké lietadlá z Légie Condor uskutočnili nálet so zámerom zaútočiť na strategicky dôležitý most a na presúvajúce sa republikánske jednotky. Nemci však túto akciu zbabrali. Ich bomby nezasiahli cieľ, ktorý chceli, ale obytné oblasti, pričom zabili 120 ľudí (spomedzi päťtisíc obyvateľov). Bola to neúmyselná tragédia, bohužiaľ, priveľmi bežná na súčasnom vojenskom poli. Ľavicová propaganda vyvolala obrovský rozruch okolo Guerniky obviňujúc povstalcov z úmyselného bombardovania civilistov a nafukujúc počet mŕtvych do neuveriteľných rozmerov (od 1 600 do 3 000 obetí alebo dokonca „celé mesto“). Dodnes v mysliach mnohých zostáva symbolom krutosti španielskej občianskej vojny nálet na Guerniku, a nie oveľa krvavejšie a úmyselné vraždenia, ako napríklad v Bilbau.

9. Hlboké rany

Počas bojov a následkom vzájomných represíí zahynulo takmer 400-tisíc Španielov. Povstalci, ktorí postupne oslobodzovali ďalšie oblasti krajiny, nachádzali masové hroby obetí červeného teroru, zneuctené predmety kultu, zdevastovanú a vyplienenú krajinu. Hoci generál Franco požadoval individuálnu

zodpovednosť za spáchané zločiny, mnohí povstalci nedokázali ovládnuť svoju túžbu po pomste a bez milosti zabíjali všetkých rozpoznaných stúpencom ľavice.

Historik **Ramón Salas Larrazábal** po dôkladnom preskúmaní odhadol rozmery násilia mimo vojnovéj zóny. Podľa jeho názoru pri popravách a pogromoch, ktoré vykonali republikáni, zahynulo 72 344 ľudí a 35 021 ľudí z rúk povstalcov. Po vojne, v rokoch 1939 – 1950, víťazní frankisti prišli ešte o 22 641 ľudí, medzi nimi boli mnohí vinní za vojenské zločiny. Nikdy sa nedozvieme, koľko ľudí by bolo usmrtených v prípade víťazstva ľavice, ale poznajúc Stalinových päťolízáčov v iných krajinách, môžeme smelo predpokladať, že Španielsko by bolo naozaj zaliate krvou.

10. Bez vďačnosti

Vojna sa skončila jednoznačným víťazstvom povstalcov, aj keď život tu dopísal smutnú pointu. Dnes prebieha v Španielsku boj o pamäť a mnohí predstavitelia Cirkvi nemajú odvahu brániť ľudí, ktorí kedysi zachránili duchovenstvo a spoločenstvo veriacich pred vyhladením. Mimoriadne nechutnú rolu tu zohráva tzv. „*progresívne duchovenstvo*“, ktoré oplúva nielen národných hrdinov, ale aj hrdinov Cirkvi.

V roku 2007 získalo pochybnú publicitu vystúpenie katalánskeho kňaza Hilariho Raguera (ročník nar. 1928), ktorý odsúdil blahorečenie pápežom Benediktom XVI. 498 španielskych mučeníkov, ktorí zahynuli v rokoch 1934 – 1939. Kňaz Rager požadoval, aby španielsky episkopát prosil o odpustenie za podporu, ktorú poskytoval povstalcom. Tvrdil, že biskupi „*boli na strane vojny*“ namiesto toho, aby si vybrali mier a zmierenie (!).

Zdá sa, že takéto názory mohla vyjadriť iba osoba totálne neorientovaná v reáliách Španielska 30. rokov. Pritom stav mysle tohto zvláštneho kňaza najvýraznejšie prezrádza jeho úprimné priznanie, že počas občianskej vojny bol nútený skrývať sa a dychtivo očakával povstalcov generála Franca, aby ho prišli zachrániť...

Post scriptum

Španielsky Najvyšší súd jednomyselne rozhodol odstrániť telesné ostatky Francisca Franca z mauzólea v Údolí padlých. Týmto aktom vyjadril súhlas s požiadavkami ľavicovej vlády Pedra Sáncheza, ktorý sa už od júla 2018 snažil preniesť mŕtve telo generála do rodinnej hrobky. Francova rodina sa síce nevzdala a proti rozhodnutiu Najvyššieho súdu sa odvolala na Ústavný súd, ale nepochodila.

Právna podstata sporu v tomto prípade je však vedľajšia. Boj o miesto pochovania ľudských pozostatkov generála treba skúmať z iného dôvodu: celá história dokonale ukazuje *modus operandi* ľavice, a to nielen španielskej. Pomstychtivosť, snaha za každú cenu trvať na svojom, aj keby to malo znamenať profanáciu a porušenie spoločenského zmieru, a napokon presvedčenie, že boj o symboly má kľúčový význam – všetky tieto znaky charakterizujú nielen španielskych radikálov.

Pretrvávajúce úsilie o zbavenie sa pozostatkov generála tiež ukazuje na kontinuitu medzi súčasnou, zdanlivo novou demokratickou ľavicou a ľavicou dávnou, totalitárnou, pred ktorou Francisco Franco zachránil svoj národ. Už len preto v ňom treba vidieť jedného z veľkých politických vodcov 20. storočia. Nebyť jeho odvážneho rozhodnutia postaviť sa proti vlne teroru a ľavicového prenasledovania, vyzerala by možno dnešná Európa úplne inak. **Franco však svoju krajinu zachránil nielen pred Stalinovými snahami, ale taktiež sa odmietol vojensky angažovať na strane Hitlera.** Naozaj iba ideologická slepota a zatvrdilosť môžu stáť za neochotou uznať tieto zásluhy, keď v poslednej chvíli zachránil Španielsko pred jeho utopením v „mori krvi“ – pred krvavým terorom.

Zdá sa, že modernej ľavici je to úplne jedno. Protináboženská fóbia, nenávisť k tradičnému katolicizmu zostáva dôležitým prvkom jej identity. Preto s takou tvrdohlavosťou bojovala o symbolické víťazstvo, o to, aby vyhodila Francovu mŕtvolu z miesta, kde bola pochovaná. Je to súčasť kultúrnej vojny, ktorá prebieha na celom Západe.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/desat-veci-ktore-pravdepodobne-neviete-o-spanielskej-obcianskej-vojne-2-cast/>